

تشخیص به موقع فحلي و آبستني

PAGE ADDRESS : [HTTP://WWW.NIAZEMARKAZI.COM/PAPERS/10000880.HTML](http://www.niazemarkazi.com/papers/10000880.html)

تشخیص به موقع فحلي و آبستني

توليد مثل عاملي کليدي در تعيين بازده پرورش گاوهاي شيرده مي باشد. در بهترين شرايط هر ماده گاو، سالانه یک گوساله توليد خواهد کرد. از نظر اقتصادي، باروري معمولاً با توجه به فاصله زائيش پي در پي دو گوساله ارزيابي مي شود. معيارهاي اندازه گيري بازده توليد مثل، شامل تعداد تلقیحات به ازاي آبستني، ميزان آبستني در ازاي اولين تلقیح، تعداد روزهاي باز و فاصله زائيش مي باشد. فاصله زائيش مطلوب در بيشتر گاوداريها ۲۱-۳۱ ماه است. در بيشتر گاوداريها درصد آبستني با اولين تلقیح بين ۵-۶۰٪ است و براي ۵۵٪ آبستني ها به حدود ۱/۸ تلقیح براي هر آبستني نياز است. یکی از دلایل مهم اقتصادي نبودن پرورش گاو شيري در استان، پايين بودن راندمان توليد مثلي در گله هاست. ضعف در تشخیص بموقع فحلي و آبستني موجب مي شود تا فحليهاي زيادي در زمان طول عمر اقتصادي گاو از دست برود که اين امر به خودي خود سبب طولاني شدن فاصله دو زائيمان و به تبع آن ضررهاي مالي فراوان به دامداران مي گردد. اين مقاله ترويجي، که با همکاري کارشناسان مرکز تحقيقات و معاونت امور دام و بخش ترويج استان تهيه شده است، سعي دارد که دامداران استان را با روشهاي سنتي و علمي تشخیص به موقع فحلي و آبستني متعاقب تلقیح آشنا کند.

● مفهوم فحلي:

پديده فحلي، فاصله زماني است که در طول آن حيوان ماده سر پا مي ايستد تا با حيوان نر جفتگيري کند. اين حالت متعاقب تغييرات هورمونها و به خصوص هورمون استروژن رخ مي دهد. بنا بر اين فحلي یک پديده رفتاري محسوب مي شود. در صورتیکه زمان بروز فحلي بموقع تشخیص داده نشود و گاو بموقع تلقیح نگردد، دست کم به اندازه یک چرخه فحلي، فاصله گوساله زائي افزايش خواهد يافت. بنا بر اين مديريت و تشخیص گاو فحل از لحاظ اقتصادي بسيار حائز اهميت مي باشد و مديبران واحدهاي پرورش گاوهاي شيرده بايد از تمام امکانات موجود براي تشخیص گاوهاي فحل استفاده کنند. با توجه به توسعه تکنیک تلقیح مصنوعي، به جاي گاو نر خود گاودار بايد عمل فحل يابي را انجام دهد و اينجاست که بسياري از اشتباهات مديريتي موثر بر باروري گله آشکار مي شود. مشکل مربوط به تشخیص فحلي در گاوهاي ماده به خاطر کوتاه و متغير بودن طول دوره فحلي مي باشد. تشخیص فحلي در صبح زود بلافاصله پس از روشن شدن هوا يا در سيده دم بيشتر اهميت دارد و اغلب گاوها بين ساعت ۲ بامداد تا ۵ صبح فحل مي شوند.

● جنبه هاي اقتصادي تشخیص فحلي:

یکی از مهمترين جنبه هاي مديريتي در گله هاي بزرگ گاوهاي شيرده، تشخیص فحلي مي باشد که هيچ روشي نمي تواند جایگزین بازرسهاي پياپي و سيستماتيک براي تشخیص اين حالت گردد. اين حالت ۶ الي ۳ ساعت طول مي کشد ولي به طور ميانه بين براي اکثر گاوهاي ماده اين حالت ۲۱ الي ۸۱ ساعت طول مي کشد. درصد عمده اي از فحليها در شب بين ساعت ۶ بعد از ظهر تا ۶ بامداد رخ مي دهد. از عواقب تشخیص نادرست فحلي مي توان به گمراهي دامدار در تشخیص فحلي آئي، متحمل شدن هزينه هاي تلقیح نادرست و بازگشت به فحلي مجدد گاو مذکور اشاره کرد. تلقیح گاوي که در حالت فحلي نيست، باعث مي گردد که رحم گاو که در اين حالت مقاومت کمتری به پاتوزنها دارد، دچار عفونتهاي رحمي گردد. وجود تعداد بي شماری از گاوهاي شيرده در گله هاي تجارتي، نياز به دستيابي به روشهاي مناسب تشخیص فحلي و استفاده از وسائل کمکي و نوين، براي تشخیص فحلي را همواره بوجود مي آورد.

● علائم و نشانه هاي فحلي:

مطمئن ترين نشانه فحلي براي تشخیص گاودار، سر پا ايستادن گاو ماده و اجازه سواري دادن به ساير گاوهاست، در بعضي موارد که بکرات ديده مي شود اينست که گاو فحل براي سواري گرفتن از ديگر گاوها تلاش مي کند به طوري که گاوهاي غير فحل از جهت عقب سعي بر سوار شدن بر گاو ماده فحل را دارند در حالي که خود گاو ماده از جهات مختلف سعي بر سواري گرفتن از ساير گاوها دارد. از مهمترين علائم فحلي که دامداران به طور سنتي با اتکا به آنها فحل يابي مي کنند عبارتند از: رفتارهاي غير عادي، عصبي بودن، ناآرامی، تورم فرج و خروج ترشحات آبکي از واژن، کاهش توليد شير و کاهش مصرف خوراک، کنارگيري از گله، انبساط مردمک چشم مي باشد. گاوي که فحل شده معمولاً داراي کپل و کشاله ران آلوده

می باشد و موهای ابتدای دم آشفته می باشد. حالت فلهمن) nameIF (از دیگر نشانه های فحلی است که در آن حیوان سر خود را بالا نگهداشته و لبهای خود را به سوی بال خم می کند. تجربه دامداران استان عمدتاً بر تغییر رفتار عادی گاو فحل اشاره دارد بطوریکه گاوی که مثلاً همیشه پیش از همه وارد شیردوشی می شود در زمان فحلی آخرین گاوی است که وارد شیر دوشی می شود. همچنین دامداران استان در فصل زمستان مشاهده نموده اند که از پشت گاو فحل بخار بر می خیزد که این بخار نتیجه افزایش دمای بدن گاو و به دنبالزاد شدن فعالیت و یا به دلیل تغییرات فیزیولوژیکی دوره فحلی است.

● وسائل و روشهای کمکی برای تشخیص فحلی:

۱) استفاده از رکورد برداری و تابلوی تولید مثل: بی گمان مهمترین کمک در تشخیص فحلی داشتن سیستم رکورد برداری می باشد. یکی از روشهای رکوردبرداری استفاده از تابلوی گردان تولید مثل می باشد. یک تابلوی مدیریت تولید مثل در خیلی از گاوداری ها به عنوان پرونده موقتی اطلاعات و وسیله برای کمک کردن به تصمیم گیری مناسب مورد استفاده قرار می گیرد. تابلو به ۲۱ قسمت تقسیم شده است و هر قسمت یک ماه را نشان می دهد که خود به روزهای آن ماه تقسیم می شود. در هر روز این تابلو به اندازه یک روز چرخانده می شود. هر طرف شماره یا وسیله چسب دار دارای رنگ متفاوتی است. رنگ ها معمولاً نکاتی مانند فحلی گاو، گاوهای آبستن، گاوهای آماده برای تلقیح، گاوهای خشک را نشان می دهند. بنابراین گاودار می تواند هر روز با نگاه کردن به تابلو گاوهایی که انتظار می روند فحل شوند را شناسایی می کند.

۲) استفاده از دوربین مدار بسته: استفاده از دوربین و تلویزیون می تواند وسیله ای موثر برای مشخص کردن گاوهای فحل باشد. روشن است که هنگامی این روش نتیجه بهینه می دهد که گاودار بخوبی بتواند گاوهای خود را بشناسد و یا با پلاک شماره گذاری آنها را از یکدیگر متمایز نماید.

۳) استفاده از قدم شمار (Pedometer): detector tnamevoM در حین فحلی گاو ماده نسبت به سایر دوره ها تحرک بیشتری دارد و مدت کمتری را صرف استراحت و غذا خوردن می کند. لذا در زمان فحلی با استفاده از پدومتری که به پای گاو بسته می شود می توان میزان مسافتی که گاو طی کرده اندازه گیری نمود و غیر مستقیم به فحل بودن گاو ماده پی برد.

۴) استفاده از قلم علامت گذار (noyarC): این وسیله مانند یک قلم نشانه گذاری است که بوسیله آن هر بامداد بالای دم گاو ماده علامتگذاری میشود. در صورت سواری گرفتن سایر گاوها، این رنگ پاک شده و دامدار به فحل بودن گاو پی خواهد برد.

۵) اندازه گیری مقاومت الکتریکی واژن (Vaginal resistance): measurement در هنگام بروز فحلی، حجم مایع مخاطی واژن و همچنین محتویات یونی آن به طور محسوسه افزایش یافته و قابلیت رسانایی بالایی پیدا می کند. با استفاده از نشانگرهای ثبت کننده مقاومت الکتریکی محتویات واژن، از فحلی گاو مذکور می توان اطمینان حاصل کرد. از معایب این روش اینست که وارد کردن این وسیله در واژن باعث التهاب بافتیهای مربوطه می گردد و احتمال بروز عفونت را افزایش می دهد.

۶) اندازه گیری میزان پروژسترون شیر با استفاده از روش رادیو ایمنواسی (yassaonummioidaR) با توجه به اینکه در هنگام فحلی غلظت استروژن خون افزایش و متعاقباً میزان پروژسترون کاهش می یابد. با استفاده از روشهای موجود میزان کاهش پروژسترون خون میتواند یکی از نشانه های تشخیص گاو در حالت فحلی باشد.

۷) استفاده از شاخص یاب (Heat detector: mount)) یا گاو دار نشان میدهد که آیا گاو ماده به گاوهای دیگر سواری داده است یا نه. از لحاظ ساختار این وسیله دارای دوکیسه تو در تو با یک سیلندر پلاستیکی است. هنگامی که سایر گاوها سوار گاو حاوای این وسیله شوند، کیسه داخلی پاره شده و باعث آزاد شدن ماده قرمز رنگی به درون کیسه بزرگتر می شود.

۸) استفاده از خمیر دمی (past: liaT) این وسیله، وسیله ای بسیار ارزان و مقرون به صرفه است و در حقیقت خمیری است که ناحیه دم مالیده می شود و پس از خشک شدن در صورت سواری گرفتن سایر گاوها تحت فشار وارده شکسته می شود و فحل بودن احتمالی گاو را اطلاع می دهد.

۹) استفاده از تی زر (resaeT): تی زر به حیوانی گفته می شود که به سوی گاو فحل جذب می شود و در نتیجه امکان شناسایی گاو فحل را به آسانی امکانپذیر می سازد.

۱۰-۹) استفاده از سگ فحل یاب: در این روش از سگهای تعلیم دیده برای تشخیص بوی ترشحات ماده گاو فحل استفاده می کنند.

۱۱-۹) استفاده از گاو نر اخته یا آندوژنه: در این روش امکان آسیب دیدن گاو ماده نسبت به روشهای دیگر بسیار زیاد است لذا کمتر توصیه می شود.

۱۲-۹) (ماده گاو مجهز به قلم چانه ای) ball nihC: maker در این روش از یک قلم نشانه گذاری که به چانه گاو نصب شده استفاده می کنند. این وسیله حاوی کره ای است که محتوی ماده رنگی است که گاو فحل به طور غیر مستقیم تشخیص داده می شود.

۱۰-۱) اندازه گیری دمای بدن: در هنگام فحلی، ابتدا دمای بدن به طور محسوسه کاهش و در نهایت در مدت کوتاهی دمای بدن افزایش می یابد لذا می توان با اندازه گیری دما تا حدودی از فحل بودن گاو ماده مطلع

گردید.

● تشخیص آبستنی:

تشخیص دقیق آبستنی از نظر به دست آوردن و حفظ حداکثر بازدهی تولید مثل حائز اهمیت است. دانستن این نکته که یک گاو پس از جفتگیری آبستن نشده است برای گاودار از این نظر اهمیت دارد که یا کمترین اتلاف وقت گاو را جفتگیری داده یا تلقیح کند. در ذیل تعدادی از روشهای سنتی و جدید تشخیص آبستنی آورده شده است:

۱) بازرسی رکتال در این روش با وارد کردن دست به درون راست روده محتویات رحم جهت تعیین تغییرات اندازه یکی از شاخه‌های رحم که به دلیل وجود جنین صورت گرفته است از راه لمس کردن بازرسی می‌شود. از هفته ششم تا هشتم آبستنی اختلاف اندازه بین دو شاخ رحم محسوس تر است.

۲) تشخیص آبستنی با اندازه گیری هورمونها: اندازه گیری هورمونها برای تشخیص آبستنی بویژه اگر در شیر امکانپذیر باشد به دلیل راحتی نمونه گیری مزیت‌های بیشتری از روش بازرسی رکتال دارد.

۱-۲) پروژسترون جسم زرد در طول آبستنی پروژسترون تولید می‌کند. حداکثر غلظت پروژسترون در روز دهم پس از تخمکریزی حاصل می‌شود. روشهای اندازه گیری پروژسترون مانند رادیو ایمنو آسی و تست الیزا در روز ۱۲-۴۲ با دقت ۵۸-۸۰ درصد قادر به تشخیص آبستنی می‌باشد.

۲-۲) سولفات استروژن تعیین ترکیباتی که به وسیله جنین تولید می‌شود، نسبت به ترکیبات تولید شده توسط مادر ارزش بیشتری برای تشخیص آبستنی خواهد داشت. جنین استروژن تولید می‌کند و غلظت سولفات استروژن در پلاسما از روز هفتم آبستنی افزایش می‌یابد. تست سولفات استروژن در ۵۱ هفتگی نشانه آبستنی است.

۳) بالوتمان: شکم گاو ماده آبستن تقریباً از ماه هفتم آبستنی بزرگتر می‌شود. چنانچه دست مشت شده به بخش سمت راست شکم فشار داده شود گاهی می‌توان برخورد جنین به دست را پس از بازگشت جنین حس کرد.

۴) اولتراسوند: در این روش از میله درون رکتومی استفاده می‌شود که امواج فراصوتی ارسال کرده و امواج منعکس شده را دریافت می‌کند. طول موج پس از برخورد با جنین زنده و یا جریان خون جنین تغییر می‌یابد.

● جمع بندی:

یکی از دلایل مهم اقتصادی نبودن پرورش گاو شیری در استان، پایین بودن راندمان تولید مثلی در گله هاست. ضعف در تشخیص بموقع فحلی و آبستنی موجب می‌شود تا فحلیهای زیادی در زمان طول عمر اقتصادی گاو از دست برود که این امر به خودی خود سبب طولانی شدن فاصله دو زایمان و به تبع آن ضررهای مالی فراوان به دامداران می‌گردد. با توجه به توسعه تکنیک تلقیح مصنوعی، به جای گاو نر خود گاودار باید عمل فحل یا بی را انجام دهد و اینجاست که بسیاری از اشتباهات مدیریتی موثر بر باروری گله آشکار می‌شود. مشکل مربوط به تشخیص فحلی در گاوهای ماده به خاطر کوتاه و متغیر بودن طول دوره فحلی می‌باشد تشخیص دقیق آبستنی از نظر به دست آوردن و حفظ حداکثر بازدهی تولید مثل حائز اهمیت است. دانستن این نکته که یک گاو پس از جفتگیری آبستن نشده است برای گاودار از این نظر اهمیت دارد که با کمترین اتلاف وقت گاو را جفتگیری داده یا تلقیح کند.

منابع:

aftab.ir

سایت دانشکده دامپروری زابل
<http://mehdinamdar.blogfa.com>

مقاله ای که مشاهده می‌کنید در این گروه ثبت شده است:

گوناگون

نام ثبت کننده مقاله:

درج مقاله رایگان و تبدیل آنلاین به پی دی اف در سایت نیازمرکزی

رفع مسئولیت :

درج مقاله در سایت نیازمرکزی رایگان است و مسئولیت آن با فرد ثبت کننده مقاله است. کلیه مقالات قبل از تایید از نظر قوانین تعریف شده بررسی می شوند
با وجود این به دلیل ازدیاد مقالات ومطالب امکان تایید صحت مطالب درج شده وجود ندارد
شما هم می توانید مقالات خود را منتشر کنید. برای درج مقاله به آدرس سایت نیازمرکزی مراجعه کنید

آگهی رایگان | تبلیغات موثر | نیازمندیها | نیازمرکزی

www.NiazeMarkazi.com

Generated in 0.62 seconds